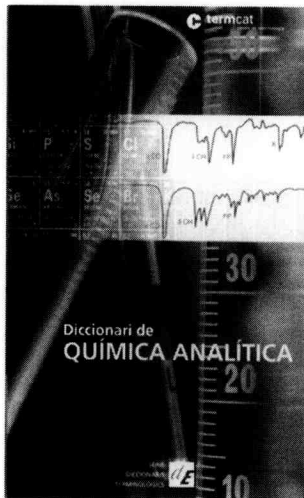

Diccionari de química analítica

TERMCAT, Centre de Terminologia. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2000. 252 p. (Diccionaris de l'Enciclopèdia. Diccionaris Terminològics) ISBN 84-412-0224-9

Autora

Elisabeth Bosch
Universitat de Barcelona

Cal donar efusivament la benvinguda a aquest *Diccionari de química analítica*. Cal fer-ho perquè, si bé sempre és una bona notícia la publicació ordenada de la terminologia pròpia d'una disciplina científica, ho és especialment en el cas de la química analítica. Alguns dels camps específics de la química, la química orgànica i la química inorgànica, disposen des d'antic d'una nomenclatura sistemàtica i ben estructurada per anomenar els compostos propis dels seus camps d'estudi, nomenclatura avalada per l'organisme internacional que vetlla per aquests assumptes, la Unió Internacional de Química Pura i Aplicada (IUPAC), i l'actual llengua franca, l'anglès. Des del punt de vista de la llengua catalana, el rigorós treball de traducció de les normes de nomenclatura en química inorgànica (llibre vermell) i en química orgànica (llibre blau) publicades en versió original anglesa per la IUPAC, i en català per l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), ha establert definitivament la nostra manera d'anomenar elements i compostos de tota mena: els que coneixem físicament i els que encara no ha descobert o sintetitzat ningú.

La química analítica, en canvi, posa l'accent en la mesura rigorosa de propietats físiques i químiques directament relacionades amb la composició dels més diversos materials per tal d'esbrinar-ne, precisament, la composició. Aquesta singularitat comporta, des del punt de vista del lèxic propi de la disciplina, una gran diversitat de termes associats als neologismes científicotècnics de-

rivats de les noves tècniques de mesura, cada vegada més sofisticades i complexes. Això implica la incorporació de terminologia pròpia de la física, l'electrònica, la química, la biologia i també de l'estadística i de la matemàtica. A més, el mateix fet de la mesura acurada, aspecte sovint de caire artesà que ha estat practicat i perfeccionat des de molt antic als laboratoris, ha generat un llenguatge propi per designar els estris i les maneres de fer quotidians que gaudeix avui d'una entitat i una acceptació ben consolidades.

Així doncs, l'elaboració del *Diccionari de química analítica* ha suposat el repte de treballar amb un ventall molt ampli de termes i, per tant, de fer una selecció útil tant al científic directament involucrat en tasques de química analítica com a científics d'altres camps, tota mena de químics, biòlegs o físics, usuaris de les tècniques i procediments analítics. Molt en particular, cal que sigui útil a estudiants i professors que, pel caràcter de la seva feina, necessiten terminologia rigorosa i contrastada per referir-se a tots els àmbits de la seva disciplina. La selecció final és equilibrada i, sense cap ànim d'exhaustivitat, recull els termes més significatius d'ús habitual. Cal no oblidar, però, que el desenvolupament d'algunes especialitats tècniques és molt ràpid i genera contínuament la necessitat de batejar noves maneres de procedir amb tot el que això implica respecte a noves operacions, nous instruments o accessoris instrumentals i, en definitiva, nous conceptes. És, per tant, una contribució rellevant del *Diccionari de química analítica* la de posar a l'abast dels usuaris la terminologia bàsica consolidada i establir així els fonaments per a la creació del nou lèxic emergent, sobre la base d'un llenguatge rigorós, útil, respectuós amb el geni de la llengua i majoritàriament acceptat en la vida quotidiana dels laboratoris. La temptació dels anglicismes és molt forta en tots els àmbits de la llengua, però potser més intensa encara en els de la ciència i de la tècnica.

El *Diccionari de química analítica* ha estat possible perquè es comptava amb l'experiència de

publicacions prèvies de terminologia relacionada amb el tema que s'esmenten a la bibliografia consultada pels autors. Cal destacar-ne l'apartat «Obres especialitzades», on figuren llibres de text escollits entre els que s'acostuma a recomanar als estudiants de llicenciatura, és a dir, manuals que contenen la informació bàsica pròpia de la disciplina i que descriuen amb detall suficient el fonament científic i les aplicacions habituals dels procediments i les tècniques analítics. El fet de fomentar la selecció de termes en aquests textos garanteix el seu caràcter bàsic i l'ús habitual. L'apartat que fa referència a les obres terminològiques consultades posa de manifest que es comptava amb una valuosa feina prèvia en català; tanmateix ha calgut un esforç important per a la traducció de molts termes. Les solucions adoptades pel castellà o el francès han significat, en alguns casos, una bona via per arribar a la forma catalana. El *Diccionari de química analítica* conté mil nou-cents quinze termes acompanyats de la categoria gramatical corresponent, les equivalències en castellà i en anglès i les definicions en català. La dificultat inherent a les definicions ha estat ben resolta. Un aspecte a destacar per la seva utilitat pràctica és l'ordenació alfabètica dels articles en català, cadascun dels quals precedit d'un número d'ordre correlatiu, i de la inclusió, al final del diccionari, de dos índexs ordenats alfabèticament en castellà i en anglès que remetent al número d'ordre esmentat i faciliten molt les consultes. Cal, a més, assenyalar que els criteris seguits en l'elaboració del text estan molt ben explicats a la introducció.

He fet esment abans de la preocupació de la IUPAC per la nomenclatura. Aquesta preocupació s'estén a l'àmbit de la química analítica i va generar la publicació del *Compendium of Analytical Nomenclature* (llibre taronja), la versió catalana del qual va publicar també l'IEC l'any 1987. La darrera edició en anglès és de l'any 1998 i el nombre de planes dedicades al glossari final de termes quintuplica amb escriu el de la primera publicació, cosa que

constitueix un bon indicador del creixement del lèxic esmentat. Està en marxa actualment la traducció al català d'aquesta darrera edició amb la contribució de reconeguts especialistes en cada camp de treball, cosa que obliga a una acurada tasca de coordinació i anàlisi terminològica. La reflexió científica i lingüística dels autors del *Diccionari de química analítica* contribueix molt a la solució coherent d'alguns dels dilemes plantejats. Tot aquest treball és una mostra clara de la viva

preocupació dels químics analítics d'avui per l'establiment d'un llenguatge rigorós, correcte i funcional, i també per la responsabilitat que suposa el treball quotidià en un àmbit fronterer entre científics i tècnics de formació molt diversa.

Com tota obra d'aquestes característiques aquesta és una obra col·lectiva on, sota la coordinació d'Ester Franquesa, directora del TERMCAT, han treballat els terminòlegs Laia Baraldés, Jordi Bover i Gemma Mas i els especia-

listes Elena Mallat, Romà Tauler, Salvador Alegret i Enric Casassas. No m'és possible, però, acabar aquesta ressenya sense destacar la figura del professor Enric Casassas, traspasat molt recentment. La seva contribució ha estat decisiva en la normalització del llenguatge científic, en particular en l'àmbit de la química. Aquest *Diccionari de química analítica* és només la seva darrera contribució.

■

Atles universal. Barcelona: Enciclopèdia Catalana: Institut Cartogràfic de Catalunya, 1999.
ISBN 84-412-0125-0
ISBN 84-393-4715-4

BARRI I MASATS, M. *Aportació a l'estudi dels gal·licismes del català*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1999. (Biblioteca Filològica; 39)
ISBN 84-7283-476-X

BENITO, M. *Diccionario multilingüe de términos bibliotecarios: español, catalán, francés, inglés, alemán, sueco*. 2a ed., aum. Boras, Suecia: Taranco, cop. 1999.
ISBN 91-89118-02-2

BOIXADERAS, R.; MAJÓ, M.; ROQUER, J. *Hola!* Vic: Eumo, 1999.
ISBN 84-7602-386-3

BOIXADERAS, R.; MAJÓ, M.; ROQUER, J. *Hola! Guia didàctica*. Vic: Eumo, 1999.
ISBN 84-7602-387-1

CAMBRA DE COMERÇ INTERNACIONAL, CCI. *Incoterms 2000: regles oficials de la CCI per a la interpretació dels termes comercials*. Barcelona: Comitè Espanyol de la CCI, DL 2000.
ISBN 84-89924-10-4

COLL, M.; VILARNAU, J. *Vocabulari d'informàtica: català-anglès*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Gabinet de Llengua Catalana. 1999. (Vocabularis Bàsics)
ISBN 84-930619-2-1

Diccionari bàsic català-castellà castellano-catalán. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2000.
ISBN 84-412-0462-4

Diccionari mini català-castellà castellano-catalán. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2000.
ISBN 84-412-0223-0

«Diccionaris 62 de la llengua catalana», sèrie dirigida per Lluís López del Castillo:

• *Gran Diccionari 62 de la llengua catalana*. Barcelona: Edicions 62, 2000.

ISBN 84-297-4650-1
Conté 57.000 entrades.

• *Diccionari 62 manual de la llengua catalana*. Barcelona: Edicions 62, 2000.

ISBN 84-297-4653-6
Conté 28.000 entrades.

• *Diccionari 62 essencial de la llengua catalana*. Barcelona: Edicions 62, 2000.

ISBN 84-297-4652-8
Conté 15.000 entrades.

• *Petit Diccionari 62 de la llengua catalana*. Barcelona: Edicions 62, 2000.

ISBN 84-297-4651-X
Conté 9.000 entrades.

FARNÉS, S. *Paremiologia catalana comparada*. VIII. *S (continuació)*. Barcelona: Columna, 1999.

ISBN 84-7809-427-X (obra completa)
ISBN 84-8300-789-4 (vol. VIII)

FUENTES I ARDERIU, X. *Manual d'estil per a les ciències de laboratori*

clínic. [Barcelona]: Associació Catalana de Ciències de Laboratori Clínic, 2000.

GALLÉN, E. [et al.]. *L'art de traduir. Reflexions sobre la traducció al llarg de la història*. Vic: Eumo: Universitat de Vic; Barcelona: Universitat Pompeu Fabra; Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2000.

ISBN 84-7602-833-4

GOVERN D'ANDORRA. SERVEI DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA; TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA; ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Vocabulari de la neu i dels esports d'hivern: el trobareu a totes les llibreries* [Cartell]. Andorra: Govern d'Andorra. Servei de Política Lingüística, 2000.

GUÉLL, H.; SANZ, G. *Com millorar l'atenció al client*. Barcelona: Gestió 2000, 2000.

ISBN 84-8088-396-0

Aquest llibre va adreçat als professionals que volen oferir un servei de qualitat i saben que no només han de confiar en els seus coneixements intuïtius sinó que els cal tenir la formació i la informació necessària per tenir èxit.

La funció més marcada en les comunicacions professionals és l'intercanvi de béns i serveis. Qualsevol professional, independentment de la seva professió, tindrà sempre un client a qui oferir els seus serveis i, si és així, l'interessarà saber com fer que aquesta comunicació sigui fàcil i, sobretot, que compleixi l'objectiu prioritari:

Llengua i Ús

Bibliografia